

**ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY**

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Michala Mazance a soudců JUDr. Petra Příhody a Mgr. Jana Passera v právní věci žalobkyně Z. K., zastoupené Mgr. Timmem Šmehlíkem, advokátem v Plzni, Veleslavínova 9, 301 14 Plzeň, proti žalované České správě sociálního zabezpečení, Křížová 25, 225 08 Praha 5, proti rozhodnutí žalované ze dne 10. 5. 2002, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Plzni ze dne 1. 12. 2003, čj. 17 Ca 138/2002-81,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost se zamítá.
- II. Žalobkyně nemá právo na náhradu nákladů řízení.
- III. Žalovanému se právo na náhradu nákladů řízení nepřiznává.
- IV. Odměna advokáta Mgr. Timma Šmehlíka, advokáta v Plzni, Veleslavínova 9, 301 14 Plzeň, se určuje částkou 650 Kč; tato částka bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 60 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

O d ů v o d n ě n í :

Žalovaná rozhodnutím ze dne 10. 5. 2002, zamítla žádost žalobkyně o plný invalidní důchod ze dne 23. 4. 2002 pro nesplnění podmínek ustanovení § 38 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění. Žalovaná totiž na základě posudku lékaře Okresní správy sociálního zabezpečení Plzeň – jih (dále též „OSSZ“) ze dne 3. 5. 2002 dospěla k závěru, že žalobkyně není plně invalidní, neboť její schopnost soustavné výdělečné činnosti poklesla pouze o 40 %.

Žalobkyně proti tomuto rozhodnutí podala opravný prostředek u Krajského soudu v Plzni. Krajský soud pak řízení o opravném prostředku v souladu s § 129

odst. 2 s. ř. s. dokončil podle ustanovení části třetí hlavy druhé dílu prvního soudního řádu správního (jako řízení o žalobě podle nového procesního předpisu), a žalobu rozsudkem ze dne 1. 12. 2003, čj. 17 Ca 138/2002-81, zamítl. K ověření správnosti posouzení žalobkynina zdravotního stavu si krajský soud opatřil posudek posudkové komise Ministerstva práce a sociálních věcí (dále jen „MPSV“), pracoviště Plzeň. Proti prvnímu posudku žalobkyně vznesla námitky; byl proto vyžádán posudek doplňující, v němž byly námitky vzaty v úvahu a byly odstraněny nejasnosti. Posudková komise nicméně setrvala na původním stanovisku, tj. že žalobkyně není plně invalidní. S ohledem na další námitky žalobkyně krajský soud vyžádal srovnávací posudek posudkové komise MPSV, pracoviště Praha 2. I tento posudek vyzněl stejně jako posudky předchozí: žalobkyně byla k 10. 5. 2002 částečně invalidní, neboť míra poklesu její schopnosti soustavné výdělečné činnosti činila 40 %. Krajský soud přitom nepochyboval o úplnosti, přesvědčivosti, logičnosti a celistvosti posudkových závěrů obou komisí.

Krajský soud se také podrobně zabýval námitkami, které žalobkyně vznášela v souvislosti s jednáním posudkové komise MPSV, pracoviště Plzeň. Žalobkyně tvrdila, že v protokole o jednání posudkové komise není pravdivě zapsáno, kolik přísedících lékařů se jednání zúčastnilo, neboť jednání se účastnil navíc jeden lékař. Dále se cítila diskreditována tou částí posudku, v níž se MUDr. Č. vyjádřil k jejímu duševnímu stavu. Rovněž namítla, že jednak protokol neobsahuje razítko organizace a podpis osoby, která tento dokument vypracovala, jednak že nebyla seznámena s celým protokolem a posudkem. Namítala také porušení zákona č. 36/1967 Sb., o znalcích a tlumočnících.

K těmto námitkám krajský soud uvedl, že posudek posudkových komisí není znaleckým posudkem ve smyslu § 1 zákona č. 36/1967 Sb. Je posudkem vypracovávaným pro účely přezkumného soudního řízení (§ 4 odst. 2 zákona ČNR č. 582/1991 Sb.). Zpochybňovaný protokol o jednání posudkové komise je pak v souladu s § 22 správního řádu a obsahuje veškeré potřebné náležitosti. Samotný obsah protokolu (tedy i pasáže popisující duševní stav žalobkyně) přitom krajský soud nepřezkoumává; to je věcí odborného posudkového orgánu. Krajský soud připomněl, že nevyžadoval posudek ohledně zdravotního stavu žalobkyně, ani ohledně její schopnosti chápat smysl jednání. Děje se tak jen v případě, kdy žalobce trpí závažnou duševní poruchou, ale to není případ žalobkyně. Vyjádření o duševním stavu žalobkyně lékař podal v rámci hodnocení celkového zdravotního stavu, toto vyjádření ale v žádném případě nemělo vliv na rozhodnutí o stupni invalidity a v očích krajského soudu žalobkyni nijak nepoškodilo. Námitka podjatosti proti MUDr. Č., kterou žalobkyně v této souvislosti podala, pak byla zamítnuta s tím, že MUDr. Č. není vyloučen z projednávání věci (*pozn. Nejvyššího správního soudu*: jde o rozhodnutí ředitelky odboru posudkové služby sociálního zabezpečení MPSV a dne 4. 12. 2002, čj. 23/42619/2002). Krajskému soudu přitom nepřisluší toto rozhodnutí nepřezkoumávat, jak ostatně vyjádřil v usnesení, kterým odmítl žalobu proti tomuto rozhodnutí (*pozn. Nejvyššího správního soudu*: Usnesení Krajského soudu v Plzni ze dne 11. 7. 2003, čj. 17 Cad 106/2003-18).

Žalobkyně (stěžovatelka) rozsudek včas napadla kasační stížností. Namítla vadu řízení spočívající v tom, že skutková podstata, z níž správní orgán v napadeném rozhodnutí vycházel, nemá oporu ve spisech; dále to, že při zjišťování skutkového stavu byl porušen zákon takovým způsobem, že to mohlo ovlivnit zákonnost, a pro tuto důvodně vytýkanou vadu měl krajský soud rozhodnutí žalované zrušit [§ 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s.]. Brojila proti postupu krajského soudu, který i přes četné námitky stěžovatelky vycházel z posudkového hodnocení nazvaného „Výsledky lékařských vyšetření a posudkové zhodnocení“, který ale není opatřen ani razítkem organizace, ani podpisem osoby, která jej vypracovala. Vedle toho stěžovatelka zcela nesouhlasila se závěry v posudku v odstavci nazvaném „orientačně“ a týkajícími se jejího psychického stavu uvedenými; tyto závěry jsou nepodložené, pomlouvačné a snižují její lidskou důstojnost, nevychází přitom z lékařských zpráv a posudků vypracovaných lékaři v oboru psychologie a psychiatrie, jak vyžaduje zákon ČNR č. 582/1991 Sb. Navíc popisované chování stěžovatelky není vůbec zachyceno v protokolu o jednání. Tuto námitku pak stěžovatelka uzavírá s tím, že posudek byl vypracován mimo rámec kompetencí stanovených zákonem a neodpovídá reálnému stavu věci.

Dále stěžovatelka brojí proti rozhodnutí MPSV ze dne 4. 12. 2002, čj. 23/42619/2002. Tvrdí, že toto rozhodnutí nevychází ze spolehlivě zjištěného skutkového stavu, odůvodnění je zcela obecné a nevyjadřuje se k jejím námitkám a nebyla dodržena ustanovení § 3, 46, 47 správního řádu. Přitom odkázala na rozhodnutí Vrchního soudu v Praze ve věci sp. zn. 6 A 8/1992.

Konečně namítla, že krajský soud věc projednal a rozsudek vydal v její nepřítomnosti, čímž nerespektoval čl. 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod. Krajský soud nerespektoval ani čl. 37 odst. 2 Listiny, neboť jí odmítl ustanovit zástupce. Nadto polemizovala i s některými pasážemi odůvodnění rozsudku; pokud krajský soud v odůvodnění rozsudku uvedl, že stěžovatelka se jednání nezúčastnila, neučinila závěrečný návrh a neúčtovala náhradu nákladů řízení, měl dodat, že se tak stalo pro její zdravotní stav a z jednání se řádně omluvila. Vedle toho potom neuplatnil námitku podjatosti proti všem členům posudkové komise, ale jen vůči MUDr. Č..

Žalovaná ve svém vyjádření s rozsudkem krajského soudu souhlasila; vzhledem k tomu, že se jedná o důchodovou dávku podmíněnou zdravotním stavem, soud vycházel z posudků posudkové komise MPSV, které se co do posouzení stupně i příčiny invalidity stěžovatelky shodovaly s posudkem lékaře Okresní správy sociálního zabezpečení.

Nejvyšší správní soud (dále též „soud“) nejprve posuzoval, zda řízení před soudem I. stupně nebylo zmatečné [§ 103 odst. 1 písm. c) s. ř. s.], nebylo zatíženo vadou, která mohla mít za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé, není nepřezkoumatelné [§ 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s.] či nicotné. To nezjistil, a proto přezkoumal napadené rozhodnutí krajského soudu v rozsahu a v mezích důvodů

vymezených stížnostními body (§ 109 odst. 3 s. ř. s.); dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

Stěžovatelka tvrdí vadu řízení spočívající v tom, že skutková podstata, z níž správní orgán v napadeném rozhodnutí vycházel, nemá oporu ve spisech a že při zjišťování skutkového stavu byl porušen zákon takovým způsobem, že to mohlo ovlivnit zákonnost, a pro tuto důvodně vytýkanou vadu měl krajský soud rozhodnutí žalované zrušit (§ 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s.). Taková námitka je ale pro svou obecnost nepřezkoumatelná: stěžovatelka ji nesubstancovala, tj. neuvedla ani příkladmo, v čem konkrétně podle jejího názoru byl při zjišťování skutkového stavu byl porušen zákon a v jakých směrech má zjištění skutkového stavu mezery nebo v čem měl být skutkový stav doplněn.

Takto obecně namítané vady soud namísto stěžovatelky nemůže - ostatně ani nesmí - sám konkretizovat: vymezení rozsahu kasační stížnosti a nedílně i s tím také specifikace vlastních důvodů leží pouze na stěžovateli v důsledku dispoziční zásady, kterou je kasační řízení ovládáno.

Stejně je tomu i ohledně námitky brojící proti rozhodnutí MPSV ze dne 4. 12. 2002, čj. 23/42619/2002, tj. proti rozhodnutí o tom, že MUDr. Č. není vyloučen z projednávání věci, resp. z posuzování jejího zdravotního stavu pro účely přezkumného řízení soudního. Tvrdí-li se tu, že rozhodnutí nevychází ze spolehlivě zjištěného skutkového stavu, že odůvodnění je zcela obecné a nevyjadřuje se k jejím námitkám, nejsou takové stížní námitky projednatelné, a to z důvodů právě zmíněných. I zde totiž chybí vymezení toho, v čem vlastně skutkový stav nebyl náležitě zjištěn a kterým námitkám žalobkyně se rozhodnutí vyhnulo; soud jak uvedeno přitom nemůže tyto nedostatky sám naplňovat vlastními úvahami, neboť to by znamenalo dispoziční návrhem.

Nic na tom nemění ani odvolání se na údajně porušená jednotlivá ustanovení správního řádu nebo citace správní judikatury, je-li uvedena pouze izolovaně bez dokládání souvislosti ke konkrétnímu případu. V tomto bodě je - byť nad rámec odůvodnění - možno odkázat na úvahy soudu týkající se toho, zda názor posudkové komise (tj. mimo jiné i MUDr. Č.) na psychický a psychiatrický stav stěžovatelky mohl negativně ovlivnit krajský soud. Soud tu dospěl k závěru, že nikoli, což s ohledem na podstatu stěžovatelčiny námitky (že popis stěžovatelčina psychického stavu je projevem snahy MUDr. Č. stěžovatelku u soudu zdiskreditovat a poškodit) naznačuje závěr ohledně námitky podjatosti, i pokud by byla podrobena věcnému přezkumu.

Ostatní námitky pak podle jejich obsahu tvoří důvody kasační stížnosti podle § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s., přičemž ve všech případech jde o námitku „jiné“ vady řízení před soudem, jež mohla mít za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé. Ani ohledně nich jim Nejvyšší správní soud přisvědčit nemohl:

Stěžovatelka předně brojila proti tomu, že krajský soud vycházel z posudkového hodnocení nazvaného „Výsledky lékařských vyšetření a posudkové

zhodnocení“ (*pozn. soudu*: jedná se o část posudku posudkové komise MPSV v Plzni ze dne 26. 6. 2002).

Pro účely přezkumného soudního řízení jsou pro posouzení zdravotního stavu občanů a dochované pracovní schopnosti podle § 4 odst. 2 zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, v platném znění povolány posudkové komise MPSV. Pro toto řízení je totiž nezbytné posouzení zdravotního stavu občanů tak, aby byly vyloučeny pochybnosti o úplnosti podkladů, na jejichž základě bylo posouzení prováděno, a aby nevznikly žádné pochybnosti ani o diagnóze onemocnění ani o okruhu zaměstnání, která zjištěným onemocněním vyhovují a která jsou schopni vykonávat. Nejvyšší správní soud mnohokrát vyslovil ve své judikatuře, sama skutečnost, že posudková komise je orgánem MPSV, není důvodem k pochybnostem o objektivitě jejích závěrů; ta má být garantována složením posudkových komisí předepsaným § 3 odst. 1 vyhlášky č. 182/1991 Sb., kterou se provádí zákon o sociálním zabezpečení a zákon České národní rady o působnosti orgánů České republiky v sociálním zabezpečení. Podle ní jsou členy posudkových komisí nejen posudkoví lékaři a tajemníci z řad pracovníků MPSV, ale i odborní lékaři jednotlivých klinických oborů (osoby odlišné od pracovníků MPSV; srov. zejména rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 5. 2003, čj. 5 Ads 4/2003-35, zveřejněný pod č. 33/2003 Sb. NSS; obdobný názor i v nálezů Ústavního soudu ze dne 1. 11. 1995, sp. zn. II. ÚS 92/95, zveřejněném pod č. 72 ve svazku č. 4 Sbírky nálezů a usnesení Ústavního soudu).

Nejde o posudky soudních znalců, protože tyto posudky jsou zvláštním typem důkazu. Jde o povinný důkaz, který svojí podstatou, smyslem a účelem je sice připodobnitelný znaleckému posudku ve smyslu § 127 o. s. ř., ale je pořizován jiným způsobem a za použití jiných procesních pravidel. Postup posudkové komise MPSV se neřídí občanským soudním řádem o důkazu znaleckým posudkem, ale zásadně ustanoveními správního řádu, pokud jejich použitelnost není modifikována ustanoveními zákonů na úseku důchodového pojištění a sociálního zabezpečení (zejména zákonem ČNR č. 582/1991 Sb. a zákonem č. 155/1995 Sb.) nebo právních předpisů vydaných k jejich provedení (zejm. vyhlášky č. 182/1991 Sb.). Řízení před posudkovou komisí je tedy modifikovaným správním řízením, což ostatně stanovuje § 4 odst. 2 věta druhá zákona č. 582/1991 Sb., podle níž se pro vydávání posudků posudkovými komisemi přiměřeně použijí ustanovení obecných předpisů o správním řízení, tj. správní řád.

Posudková komise, která musí zasedat v zákonem předepsaném složení, tedy nejprve shromáždí podklady pro své rozhodnutí; zpravidla jde o zdravotní dokumentaci posuzovaného. Může také nařídit ústní jednání (§ 21 správního řádu), při němž posuzovaného sama vyšetří. Na základě takto zjištěného zdravotního stavu věci pak rozhodne a své rozhodnutí odůvodní. Celý tento proces pak zachytí v protokolu o jednání. Tak tomu bylo i ve stěžovatelských případech. Stěžovatelka byla posuzována posudkovou komisí MPSV v Plzni dne 26. 6. 2002. Protokol o jednání přitom obsahuje několik částí: nejprve je popsáno složení posudkové komise, označena posuzovaná osoba (stěžovatelka), vymezen předmět jednání a uveden

výrok a jeho odůvodnění, pak následují podpisy členů posudkové komise. Jelikož stěžovatelka byla jednání posudkové komise přítomna, následuje část, v níž je popsán průběh jednání; tato část je uzavřena podpisem stěžovatelky, která stvrzuje, že byla seznámena s výsledkem posouzení, byla poučena o možnostech dalšího postupu a souhlasí s předáním protokolu o jednání ošetřujícímu lékaři. Třetí část (nazvaná „Výsledky lékařských vyšetření a posudkové zhodnocení“) - proti níž stěžovatelka brojí především - pak obsahuje podrobnou rekapitulaci zpráv ze stěžovatelčiny zdravotní dokumentace, popis a závěry vyšetření stěžovatelky na místě, popis stěžovatelčina chování během jednání komise a především posudkové hodnocení stěžovatelčina zdravotního stavu ve vztahu k poklesu schopnosti soustavné výdělečné činnosti. Všechny části posudku, včetně stěžovatelkou zpochybňované části nazvané „Výsledky lékařských vyšetření a posudkové zhodnocení“, jsou pak nezaměnitelně identifikovány jménem a rodným číslem stěžovatelky. Soud nemá pochyb o tom, kdo a za jakým účelem posudek vyhotovil, a není tedy důvodná námitka o chybějícím razítku organizace a podpisu osoby, která posudek vypracovala; razítko je ostatně otištěno v záhlaví protokolu a podpisy členů posudkové komise jsou uvedeny bezprostředně za výrokem posudku.

Brojí-li stěžovatelka proti tomu, že krajský soud vůbec vycházel z posudku posudkové komise MPSV, pracoviště Plzeň, pak je třeba zopakovat, že soud si v přezkumném řízení soudním ve věcech důchodového pojištění musí opatřit posudek posudkové komise MPSV, jedná se o zákonem stanovený důkaz. Posouzení zdravotního stavu a souvisejícího zbytkového pracovního potenciálu je totiž věcí odborně medicínskou, k níž soud nemá potřebné odborné znalosti. Proto se vždy obrací na osoby v daném oboru odborně erudované. Posudek posudkové komise je potom krajský soud povinen hodnotit v rámci procesu dokazování. To také v souvislosti i s ostatními důkazy (§ 77 s. ř. s) krajský soud učinil.

V souvislosti s posudkem posudkové komise MPSV, pracoviště Plzeň pak stěžovatelka nesouhlasila se závěry týkajícími se jejího psychického stavu. Považuje je za nepodložené, pomlouvačné a snižující její lidskou důstojnost; tvrdí, že závěr v této části přitom nevychází z lékařských zpráv a posudků vypracovaných lékaři v oboru psychologie a psychiatrie.

Tato námitka ale jde mimo. Úkolem posudku posudkové komise je ověřit, zda žalovaná správně zjistila skutkový stav, tj. zda správně posoudila míru poklesu schopnosti soustavné výdělečné činnosti, případně skutečnost, že pojištěnec je pro zdravotní postižení schopen soustavné výdělečné činnosti jen za zcela mimořádných podmínek, či že mu dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav značně ztěžuje obecné životní podmínky (§ 39 odst. 1 § 44 odst. 1 a 2 zákona č. 155/1995 Sb.). Pro stanovení procentní míry poklesu schopnosti soustavné výdělečné činnosti je přitom nutné určit zdravotní postižení, které je příčinou dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu. Je-li těchto zdravotních postižení více, jednotlivé hodnoty poklesu schopnosti soustavné výdělečné činnosti se nesčítají; v tomto případě se určí, které zdravotní postižení je rozhodující příčinou dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu a procentní míra poklesu schopnosti soustavné výdělečné

činnosti se stanoví podle tohoto zdravotního postižení, a to se zřetelem k závažnosti ostatních zdravotních postižení (§ 6 odst. 3 vyhlášky č. 284/1995 Sb.).

Posudková komise složená z posudkového lékaře, dalšího lékaře (odborného ortopeda) a tajemnice při jednání dne 26. 6. 2002 dospěla k závěru, že rozhodující příčinou dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu je stav po opakované operaci levého kolenního kloubu a s ohledem na toto zdravotní postižení pak stanovila pokles schopnosti soustavné výdělečné činnosti. Psychický a psychiatrický stav stěžovatelky posuzován nebyl a názor posudkové komise na stěžovatelčin psychický stav vůbec nemohl mít vliv na stanovení míry poklesu schopnosti soustavné výdělečné činnosti, které je rozhodné pro věc posuzující soud. Tato sporná pasáž v posudku tedy rozhodně nemohla krajský soud v jeho rozhodování ovlivnit, což sám v odůvodnění svého rozhodnutí potvrdil. Orientační vyšetření posuzovaného je ostatně pravidelnou součástí jakéhokoli lékařského vyšetření.

Právě řečené přitom potvrzuje i srovnávací posudek vypracovaný posudkovou komisí MPSV, pracoviště Praha 2. I ten potvrdil, že stěžovatelka byla k datu vydání rozhodnutí žalované toliko částečně invalidní. I tato posudková komise míru poklesu soustavné výdělečné činnosti hodnotila dle kapitoly XV oddílu H položky 53 písm. c) přílohy č. 2 vyhlášky č. 284/1995 Sb. s navýšením dle § 6 odst. 4 téže vyhlášky, ve znění vyhlášky č. 40/2000 Sb., stanovila celkem na 40 % (30 % pro rozhodující zdravotní postižení a 10 % pro ostatní zdravotní postižení a nízkou kvalifikaci). Diagnóza zdravotního postižení není psychiatrická. Poznotek z orientačního vyšetření před posudkovou komisí, týkající se psychického stavu stěžovatelky a jejího vystupování, ji v dané věci nijak nepoškodil a ani poškodit nemohl.

Stěžovatelka dále krajskému soudu vytkla, že věc projednal a rozsudek vydal v její nepřítomnosti, čímž nerespektoval čl. 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod. Tuto námitku nelze pominout; Nejvyšší správní soud vychází z toho, že právo na projednání věci před soudem, čítaje v to i právo na osobní účast na jednání soudu a právo při tomto jednání tvrdit skutečnosti, navrhopat důkazy a předkládat právní argumenty, je jedním ze základních pilířů práva na spravedlivý proces a jako takové je zakotveno na ústavní úrovni jak v právu vnitrostátním, tak v mezinárodních úmluvách o lidských právech (čl. 38 odst. 2 věta první Listiny základních práv a svobod, čl. 6 odst. 1 věta první Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod vyhlášené pod č. 209/1992 Sb., čl. 14 odst. 1 věta druhá Mezinárodního paktu o občanských a politických právech vyhlášeného pod č. 120/1976 Sb.).

Věcně se s touto námitkou ale Nejvyšší správní soud neztotožnil.

Ze spisu krajského soudu vyplynulo, že stěžovatelka byla na den 1. 12. 2003 k jednání řádně předvolána; omluvila se však s tím, že jí účast u jednání nedovoluje její zdravotní stav. Je tedy třeba odpovědět na otázku, zda jednání dne 1. 12. 2003, při němž byl vyhlášen rozsudek, proběhlo v souladu se zákonem, přesněji řečeno, zda neodročení jednání bylo v souladu s ustanovením § 50 s. ř. s., které stanoví, že

jednání může být z důležitých důvodů odročeno. Touto otázkou se zabýval i krajský soud. Ve svém rozsudku k tomu uvedl, že jednání bylo nařízeno již na den 2. 9. 2002, stěžovatelka se však omluvila a vznesla řadu písemných námitek, ke kterým byla protokolárně vyslechnuta dne 23. 10. 2002. Své námitky nadto posléze ještě několikrát zopakovala a doplnila a byla také seznámena se všemi vyhotovenými posudky posudkových komisí. Krajský soud proto za těchto podmínek nepovažoval účast stěžovatelky u jednání za nutnou.

Nejvyšší správní soud se přitom se závěry krajského soudu ztotožňuje. Lze dodat, že stěžovatelka o odročení jednání žádala již potřetí (jednání bylo nařízeno nejen na den 2. 9. 2002, ale také na den 3. 3. 2003; v obou případech přitom bylo na žádost stěžovatelky odročeno). Určující je za této situace i to, že stěžovatelka byla ve věci slyšena protokolárně; měla tedy možnost při osobním kontaktu sdělit soudu svůj náhled na rozhodovaný případ a poukázat na skutečnosti svědčící v její prospěch a využila toho. Za takové situace nebylo namístě v omluvě z jednání ze zdravotních důvodů spatřovat důležitý důvod odročení jednání ve smyslu § 50 s. ř. s. Nelze totiž trvat na účasti účastníků u jednání úplně za každé situace, protože takový přístup by v některých případech mohl ve věci způsobovat zbytečné průtahy, případně by mohl zcela zabránit projednání a rozhodnutí ve věci.

V další námitce pak stěžovatelka brojila proti tomu, že jí krajský soud neustanovil zástupce. K tomu soud připomíná, že zamítnutím žádosti o ustanovení zástupce se rozhoduje o významném procesním právu žalobce být - při splnění zákonem stanovených předpokladů - v soudním řízení zastoupen (zpravidla advokátem). Nejde tu tedy o pouhé procesní opatření, jímž se toliko reguluje postup soudu, ale o rozhodnutí o ústavním právu na právní pomoc v soudním řízení (čl. 37 odst. 2 Listiny základních práv a svobod). Proti rozhodnutí soudu o této věci sice není přípustný opravný prostředek řádný, lze však ve věci podat jako mimořádný opravný prostředek kasační stížnost (srov. č. 108/2004 Sb. NSS). Stěžovatelka dotčené usnesení kasační stížností nenapadla. Nebyla sice poučena nesprávně, ale poučení, že proti usnesení není řádný opravný prostředek přípustný, mohlo působit způsobem zavádějícím; proto se Nejvyšší správní soud námitkou zabýval i věcně:

Stěžovatelka o ustanovení zástupce požádala dne 20. 10. 2002 a krajský soud tuto žádost zamítl usnesením ze dne 4. 2. 2003. Dospěl sice k závěru, že u stěžovatelky jsou dány předpoklady pro osvobození od soudních poplatků, nicméně není naplněna druhá podmínka § 35. odst. 7 s. ř. s., a to že je toho třeba k ochraně jejích práv. Jednak není rozhodovaná věc po stránce skutkové i právní složitá (třebaže doprovodné spisy jsou počtem stran obsáhlé), jednak stěžovatelka s ohledem na obsah žaloby a na obsáhlé námitky k posudku posudkové komise prokázala, že je schopna přiměřeným a dostatečně účinným způsobem uplatnit u soudu svá práva a činit řádné procesní úkony.

Pro řízení před krajským soudem není zastoupení řízení účastníka advokátem povinné a při posuzování žádosti o ustanovení právního zástupce je třeba postupovat podle § 35 odst. 7 s. ř. s., podle něhož může předseda senátu

navrhovatelí (žalobci), u kterého jsou splněny předpoklady pro osvobození od soudních poplatků, a je-li to třeba k ochraně jeho práv, na návrh ustanovit zástupce, jímž může být advokát. Advokát bude ustanoven zástupcem účastníka k ochraně jeho zájmů zejména tehdy, jde-li o věc po stránce skutkové nebo právní složitou a jestliže potřeba ochrany práv účastníka v soudním řízení vyjde najevo, např. z nekvalifikovaných podání účastníka, jímž se na soud obrací. Jestliže podání stěžovatelky po obsahové a formální stránce vyhovovala požadavkům kladeným na procesní úkony směřující vůči soudu, pak skutečně nebylo důvodu k ustanovení zástupce, neboť stěžovatelka dostatečně prokázala způsobilost hájit si před soudem sama své zájmy.

Polemizovala-li stěžovatelka s některými formulacemi v odůvodnění rozsudku, nejde o přípustné kasační námitky (§ 104 odst. 2 s. ř. s.). Stěžovatelka kromě toho zmíněné formulace toliko doplňovala a upřesňovala, aniž proti nim zásadně brojila.

Nejvyšší správní soud tedy ze všech shora uvedených důvodů kasační stížnost jako nedůvodnou zamítl (§ 110 odst. 1 s. ř. s.).

O náhradě nákladů řízení rozhodl soud v souladu s ustanovením § 60 odst. 1 a odst. 2 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s. Stěžovatelka nemá právo na náhradu nákladů řízení, neboť ve věci neměla úspěch; žalované právo na náhradu nepřísluší.

O odměně advokáta ustanoveného pro řízení o kasační stížnosti rozhodl Nejvyšší správní soud podle vyhlášky č. 177/1996 Sb. (advokátní tarif). Tarifní hodnota činí ve věcech důchodového pojištění 500 Kč (§ 9 odst. 2 citované vyhlášky), této tarifní hodnotě odpovídá sazba mimosmluvní odměny za jeden úkon právní služby 250 Kč. Ze soudního spisu vyplývá, že ustanovený advokát učinil dva úkony právní služby (převzetí zastoupení, písemné podání soudu), čemuž odpovídají dva paušály po 75 Kč. Nejvyšší správní soud proto přiznal za zastupování stěžovatelky v řízení o kasační stížnosti zástupci odměnu ve výši 650 Kč, kterou uhradí stát z rozpočtových prostředků soudu v obvyklé přiměřené lhůtě po právní moci rozsudku.

Poučení: Proti tomuto rozhodnutí nejsou opravné prostředky přípustné.

V Brně 31. října 2005

JUDr. Michal Mazanec
předseda senátu